

Фото Миколи БІЛОКОПИТОВА.

*Шановні співвітчизники!
Шановні народні депутати України!*
Згідно з Конституцією України, сьогодні я представляю чергове Послання Президента до Верховної Ради «Про внутрішнє та зовнішнє становище України у 2011 році», в якому викладені основні економічні, соціальні та політичні підсумки минулого 2010 року.

Але Послання – це не лише звіт про стан справ у державі. Це в першу чергу – привід для серйозної розмови про проблеми сьогодення та перспективу нашого розвитку.

Рік тому, відразу після президентських виборів, я звернувся з посланням до народу України, де виклав основні контури майбутньої програми дій – в економіці, гуманітарній сфері, у внутрішній та зовнішній політиці.

Я відверто говорив про те, що зміни, яких потребує наше суспільство, вимагають від нас концентрації зусиль, довіри і терпіння. І наголошував на тому, що наш вибір – модернізація України, є незворотним.

Водночас ми маємо розуміти, що політика глибоких змін буде проводитись в умовах глобальної світової нестабільності, нових криз і нових загроз, які ми повинні навчитись своєчасно попереджати і враховувати.

Сучасний світ швидко змінюється. Він стає багатоплярним, більш складним і динамічним, з новими можливостями і викликами для розвитку кожної країни, кожної спільноти. Ускладнюється ситуація у світовій економіці.

Водночас невпевнене економічне відновлення стикається з новими важкими випробуваннями. З середини 2010 року відзначається стрімке зростання цін на базові сировинні ресурси. Глобальна інфляція здатна найближчим часом зірвати процес економічної стабілізації та підірвати соціальну рівновагу у багатьох країнах. Продовольча криза, включно із загрозою голоду в окремих густонаселених регіонах світу, та загострення проблем нестачі питної води перетворюються на один із основних викликів людству на найближчу перспективу. На цьому тлі загострюється боротьба за ресурси розвитку XXI століття.

У глобальному просторі з'являється все більше конфліктних зон, напруженість у міжнародних відносинах відчутно зростає. Особливого значення на-

«Настав **Час** проявити український характер, **довести** і собі, і світові, **що Україна – це країна-лідер»**

Щорічне Послання до Верховної Ради Президента України Віктора ЯНУКОВИЧА про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2011 році

бувають проблеми екологічної і техногенної безпеки. Кліматичні зміни все більш впливають на цивілізаційний розвиток.

Трагічні події в Японії стали справжнім потрясінням для усього людства. Землетрус спричинив тисячі жертв, радіаційну катастрофу та страждання мільйонів людей. Катастрофа ще раз засвідчила той очевидний факт, що лише спільні зусилля та взаємоповага дозволять людству рухатись далі шляхом технологічного та соціального прогресу.

Україна має свій трагічний досвід. І ми розраховуємо на те, що міжнародна конференція, приурочена до 25-ї річниці Чорнобильської катастрофи, стане серйозною віхою на шляху глобальної консолідації та вироблення механізмів взаємодії по колективному подоланню екологічних та техногенних загроз.

Останні події у Північній Африці, в країнах Близького Сходу ще раз засвідчили, що період політичних і економічних трансформацій у цих частинах світу буде складним і драматичним. Але я впевнений, що повернення до часів глобального протистояння не буде. На заваді цьому стоїть загалом виважена і відповідальна політика провідних світових держав та усієї демократичної спільноти.

Шановні співвітчизники!

Зміни у світі гартують сильних. З цієї трибуни я хочу звернутись до кожного українця із закликом: досить жалітись і принижуватись. Україна – сильна і амбітна держава. Настав час проявити український характер, довести і собі, і світові, що Україна – це країна-лідер.

На що ми мусимо спиратись у планах модернізації?

У першу чергу, залишається незадіяним промислово-індустріальний і науковий потенціал нашої країни.

Українська держава має унікальне географічне розташування, що створює ідеальні умови для розміщення виробництв, орієнтованих як на ринки ЄС, так і країн євро-азійського регіону.

Наша країна володіє покладами рідкісних природних копалин, що створює прекрасні можливості для розвитку виробництв.

Україна є лідером за запасами чорнозему і має все необхідне для того, щоб вийти на позиції одного з аграрних лідерів сучасного світу.

Але головне – потужний людський капітал. Незважаючи на кризові процеси у вітчизняній освіті, ми все

ще маємо розвинену систему підготовки професійних кадрів. Значний потенціал зберігає вітчизняна академічна та університетська наука. Є великий кадровий резерв освіченої та професійної трудової сили. Цей капітал створює реальні передумови для розвитку в нашій країні високоінтелектуальних виробництв та кластерів «економіки знань».

У цих перевагах і потенціалі я бачу основу для стратегії розвитку до 2020 року і далі.

І саме реалізація цього потенціалу розвитку дозволить вийти з кризового періоду в новій якості, з високим економічним статусом, з належним місцем у новому світовому поділі праці.

Щоб докорінно змінити ситуацію, ми повинні побудувати демократичну модель політичної системи та сучасну, конкурентну державну владу. В їх основі – верховенство права, розвинена правова культура, збалансована представницька демократія, сильне самоврядування, ефективний державний менеджмент.

Україна сьогодні потребує якісно нової моделі економіки, в основі якої – висока продуктивність праці та ефективність виробництв, активних інвестицій у впровадження технологічних інновацій, сприятливого ділового клімату для підприємницької діяльності громадян. Пріоритетом має стати гуманізація розвитку, забезпечення нової якості життя людей, створення всіх необхідних умов для максимального розкриття їхнього творчого потенціалу.

Саме такими я бачу пріоритетні цілі політики реформ, які були ініційовані мною у 2010 році. І перші кроки вже здійснено.

Нашими спільними зусиллями розроблено програму економічних реформ, почав активно працювати Комітет з економічних реформ. Прийнята ціла низка значущих нормативних актів, зокрема конституційний закон про основні засади внутрішньої та зовнішньої політики, нові Бюджетний та Податковий кодекси.

У минулому році також започатковані реформи в різних сферах – судовій, регуляторній, державного управління, в освіті та медицині.

Я підтримував громадську ініціативу щодо створення Конституційної асамблеї, мета якої – розробка пропозицій до оновлення політичної системи та внесення відповідних змін до Конституції. І це – лише частина наших починань.

Але, даючи загальну оцінку роботі влади за минулий період, чи можу я бути задоволений першими підсумками? Випереджаючи критиків та опонентів, відразу скажу – і відкрито скажу – ні. Із задумів та планів на 2010 рік ми спромоглися реалізувати щонайбільше третину.

У чому я бачу причини низької ефективності?

Перш за все, 2010 рік засвідчив, що далеко не в усьому влада і суспільство були готові до запропонованих змін. Бюрократизована державна машина, що виживала за будь-якої влади, за інерцією намагається зберегти свої звичні механізми управління, свої адміністративні можливості та корупційні схеми тіньового заробітку.

Національний бізнес, як великий, так і малий, поки що займає вичікувальну позицію: або критика, або спостерігача. Навіть так звані підприємницькі майдани були скоріше критичною реакцією на дії уряду, аніж продуктивною пропозицією з конкретними і обґрунтованими проектами для влади. І, врешті-решт, мільйони наших людей за 20 років незалежності дійсно втомилася від очікувань якісних змін.

Певною мірою суспільство призвичаїлось виживати, спираючись лише на власні сили та можливості. І я розумію побоювання людей, що будь-які радикальні зміни можуть погіршити і без того складне їх життя.

Але висновок – категоричний: потрібно зламати практику зволікань та інерції, подолати розгубленість політиків та бюрократичний саботаж. Запит на зміни, саме на якісні зміни сьогодні став ключовою вимогою до влади, до бізнесу, до громадськості. Але щоб реформи стали дійсно спільною справою держави, бізнесу, громадянського суспільства, потрібні чіткі і якісні, суспільно значущі орієнтири на майбутнє.

Наші дії з модернізації країни матимуть успіх лише за умови, якщо кожен крок буде підпорядкований

завданням гуманістичного розвитку суспільства, зміцнення та розкриття потенціалу нашого людського капіталу.

Саме в цьому полягає зміст Цілей Розвитку Тисячоліття, що визначені в Декларації Тисячоліття ООН. І цей гуманістичний зміст закладено в пакет реформ, що націлені на розвиток соціального капіталу.

Перш за все, мова йде про радикальне подолання корупції.

Корупція в Україні – системне явище. Вона руйнує державу і принижує кожного громадянина, який вимушений захищати свої інтереси на основі «тіньових стосунків» з чиновниками.

Сьогодні корупція стала безпосередньою загрозою конституційним правам і свободам громадян. Тому ліквідація корупційних схем та термінове схвалення антикорупційних законів – це моя категорична вимога.

Але навіть цих кроків замало. «Тіньові» корупційні послуги та корупційну ренту ми зможемо подолати лише за умови, якщо на боротьбу підніметься вся громадськість. Я підтримаю всі ініціативи, що пов'язані з моніторингом та виявленням корупціонерів, де б вони не працювали і якою б владою не володіли.

Подолання корупції – це також важливий додатковий ресурс економічного розвитку. Вимагаю від правоохоронного сектору та від нашого суддівського корпусу неухильного дотримання закону, чесності в розслідуванні справ та при винесенні судового вироку. Саме так ми зможемо поставити крапку і в тих справах, які тривалий час хвилюють суспільство.

Розслідування зловживань високопосадовців з урядових кабінетів, злочинів проти журналістів та відомих громадських діячів будуть доведені до логічного завершення. Роками замовчувалась і проблема наркоманії в Україні. На сьогодні розповсюдження наркотичних засобів та рівень організації наркоторгівлі набув рівня національної загрози.

Боротьба з наркотиками – це боротьба за майбутнє як у людському вимірі, так і в фінансовому. Торік ми оголосили війну наркоманії та наркоторгівлі. У якнайкоротші терміни чекаю від СБУ та МВС відповідних пропозицій та програм дій.

Особлива увага і піклування – охороні здоров'я.

І у цій сфері наша першочергова турбота – про дітей, матерів та батьків. У чому головний сенс реформи охорони здоров'я? Перш за все, базові гарантовані медичні послуги мають бути беззаперечно забезпечені фінансово і технологічно. Це безпосереднє завдання Міністерству охорони здоров'я.

У родини мають повернутися сімейні лікарі, які будуть відповідати і турбуватись про здоров'я кожної дитини, її батьків. Запрацює страхова медицина для тих, хто заробляє і користується страховими послугами.

Модернізація економіки, зміни в соціальній системі захисту, медицині, інших сферах вимагають і нової якості освіти.

Уже не перший рік Україну лихоманить від різних експериментів та новацій у цій сфері. Розумію хвилювання студентства, батьків, учителів щодо нестабільності освітньої галузі. Але ж давайте також говорити відверто про реальний стан справ.

Сотні вищих навчальних закладів, де формальний підхід до отримання диплома переважає над якістю. Переважання спеціальностей гуманітарного напрямку над технічними, що вже призводить до дефіциту таких важливих професій, як інженер, технолог, конструктор, тощо.

Ще гостріша ситуація в середніх школах та дошкільних закладах. Нині сотні і тисячі українських шкіл та дитячих садків ледь зводять кінці з кінцями. Професії вчителя та вихователя залишаються неперспективними. Послідовне підвищення доходів учителів, вихователів та реалізація програми «Соціальне житло» мають уже найближчим часом повернути довіру і надію цих прекрасних людей до держави.

Переконали, у питанні реформи освіти ми всі маємо бути союзниками. Це – загальнонаціональна справа. Розглядаю реформу освіти як одне з ключових завдань 2011 і наступних років.

Подолання корупції у цій сфері, раціональне використання бюджетних ресурсів держави та місцевої влади, підготовка кадрів, упровадження сучасних технологій, формування доступних навчальних електронних бібліотек – ключові напрями реформи.

Вимагаю від уряду зваженої програми реформування освіти, яка спиратиметься на широку соціальну підтримку. Реформа освіти та виховання має пройти широку громадську експертизу. Зі свого боку, я зроблю все, щоб ці реформи супроводжувалися максимально швидким упровадженням сучасних технологій: комп'ютеризація шкіль, електронні підручники, бази даних національної та світової літератури. Переконали, що саме через реформу освіти ми зможемо впритул підійти і до радикальних змін у сфері науки, яка також потребує не лише підтримки, а й глибокого реформування.

Велика надія – на університети, науково-дослідні установи та наукові центри, які навчаються поєднувати фундаментальну науку з практикою, інноваційними та технологічними рішеннями. Прискорене комерційне впровадження наукових розробок – це ключ до розвитку інноваційної економіки. Тому реформа науки, на мою думку, має бути тісно поєднана із завданням розвитку національної інноваційної інфраструктури.

Ще один пріоритет соціальних змін – реформа пенсійної системи.

У мене дуже багато зауважень до ідеології останніх напрацювань. Я їх висловлював прямо і відкрито. Головна мета цієї реформи – гарантувати достойну старість нашим батькам і, водночас, забезпечити високий рівень захищеності молодих поколінь, наших дітей.

Для цього потрібно оптимізувати ситуацію з Пенсійним фондом, не допустити його знекровлення і залежності від державного бюджету. Необхідно нарешті навести порядок з неогрунтованими привілеями. Лише праця і власні досягнення будуть критерієм рівня пенсійного забезпечення.

Потрібні і нові механізми накопичення трудових внесків працюючих. Врешті-решт, потрібно максимально ефективно використовувати страхові накопичення як ресурс для розвитку економіки в гарантованих і захищених державою сферах.

У результаті пенсійна система майбутнього перестане бути тягарем для держави. Вона стане ефективним і надійним джерелом соціального забезпечення і додатковим ресурсом економічного розвитку.

Сьогодні, як ніколи, стає актуальною і реалізація нових проєктів у культурній сфері.

Я переконалий, що розвиток суспільного мовлення, модернізація каналу «Культура», створення в музейному комплексі «Мистецький Арсенал» справжнього культурно-освітнього центру, розвиток сучасного українського кіновиробництва, формування єдиної бібліотеки української та світової літературної спадщини – це ті практичні проєкти, які забезпечать нову якість освіти і знань для кожного, незалежно від віку і місця проживання.

Дорогі співвітчизники!

Шановні гості!

Економічні зрушення, розпочаті в минулому році, лише набирають оберті. Уже в цьому році ми в рамках програми реформ визначили 21 напрям роботи. І кожен з цих напрямів, з планом реалізації, чітко окреслений у Національному плані дій, проєкт якого вже готовий до втілення.

Водночас амбітні цілі, які ми проголосили в 2010 році, потребують більш глибокого осмислення та нових акцентів економічної політики на довготривалу перспективу – як мінімум, до 2020 року.

Оснуйте довгострокове завдання, яке стоїть сьогодні перед нами – темпи і якість зростання конкурентоспроможності економіки, підвищення продуктивності праці. Необхідно визнати: сьогодні національна економіка залишається здебільшого не ефективною, залежною від кон'юнктури на зовнішніх фінансових та товарних ринках.

До цього часу у структурі вітчизняної промисловості зберігається домінування старих технологічних укладів та виробництва продукції з низькою доданою вартістю.

Базові галузі надзвичайно витратні.

Рівень енергоємності ВВП в Україні дотепер перевищує середні показники по СНД та майже втричі – економічно розвинених країн світу. І це одна з головних причин нашої залежності від імпорту енергоносіїв у неவிправдано великих обсягах.

Відтак першочерговим пріоритетом для України у середньостроковій перспективі є прискорення інноваційного розвитку, технічне та технологічне оновлення виробничих потужностей, розвиток виробництв 5-го та 6-го технологічних укладів.

Безумовно, структурна перебудова національної промисловості України, підвищення її ефективності та конкурентоспроможності потребуватиме значних інвестицій. Тому успіх інноваційної стратегії буде безпосередньо залежати від здатності держави забезпечити сприятливий інвестиційний клімат, створити належні умови для спрямування фінансових, технологічних та організаційних ресурсів на інноваційні цілі.

З огляду на це 2011 рік має стати періодом побудови нової нормативно-правової бази захисту прав та інтересів інвесторів, упровадження сучасних механізмів промислової політики та надання державної підтримки високотехнологічним підприємствам і секторам економіки.

Водночас в Україні залишається значний нереалізований потенціал внутрішнього інвестування. Для того, щоб мобілізувати ці ресурси, в першу чергу необхідно зацікавити громадянина інвестувати у майбутнє. Уряд має для цього всі необхідні механізми.

У Комітеті економічних реформ ми визначили три важливі, до цих пір незадіяні ресурси розвитку.

По-перше, це дерегуляція та стимулювання підприємницької ініціативи.

За умови якісної та системної регуляторної реформи вже наступного року можемо розраховувати на вагомий ефект – додаткове зростання ВВП на 2% порівняно з минулим роком та збільшення бюджетних надходжень щонайменше на 6 млрд. гривень.

Особлива увага – розвитку малого та середнього бізнесу. Зокрема, саме бізнес середньої ланки найбільш орієнтований на інноваційні рішення та проривні технології. Ефективне використання механізму державно-приватного партнерства дозволить нам спільно сформувати нові галузі виробництва.

По-друге, це прискорення процесу приватизації.

При раціональній організації процесу державний бюджет може щорічно додатково отримувати десятки мільярдів гривень.

Водночас прихід ефективного власника розблокує процес технічної та технологічної модернізації виробництв, дозволить підвищити продуктивність праці, а також сприятиме збільшенню доходів державного бюджету за рахунок надходження додаткових податків.

По-третє, – земля.

На сьогодні мораторій на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення гальмує розвиток вітчизняного сільського господарства. Заборона робить неможливим створення ефективних сільськогосподарських підприємств на основі концентрації земельної власності.

Відтак заходи щодо запровадження регульованого ринку земель сільськогосподарського призначення слід розпочинати першочергово та невідкладно. Основне завдання – запуск найближчими роками повноцінного земельного ринку і одночасно створення надійних правових гарантій використання землі за прямим призначенням.

Водночас наголошує: всі кроки в цьому напрямку будуть здійснюватися в широкому діалозі з громадськістю. Жодна фермерська родина, що працює на землі, не буде дискримінована.

Шановні колеги!

Майбутнє України як процвітаючої європейської держави залежить насамперед від усіх нас.

Тому особливого значення в рамках курсу реформ набуває реформування сектору безпеки і оборони.

Слід визнати: протягом двадцяти років незалежності цій визначальній складовій держави належної уваги не надавалося. Тривалий час Україна «споживала» свій безпековий ресурс за рахунок спадщини, що дісталася нашій країні з розпадом колишнього СРСР. Сьогодні цей ресурс майже вичерпаний. Нині в Україні сектор безпеки та оборони критично послаблений. Зараз ми виправляємо цю ситуацію.

Протягом 2010 року ухвалено радикальні рішення щодо розвитку вітчизняного оборонно-промислового комплексу. Створено нову схему управління ним. У 2010 році нами була підготовлена оновлена Стратегія національної безпеки України.

Уже опрацьовано якісно нову Військову доктрину, яка враховує зміни військово-політичної обстановки і виходить із позаблокової політики нашої держави.

Іде розробка нової Концепції реформування Збройних Сил України, яка визначить нову модель ЗСУ. В цьому контексті хочу ще раз підкреслити: політика позаблоковості – наріжний камінь української зовнішньої і безпекової доктрини. Позаблоковість розглядається Україною як послідовна позиція захисту національних інтересів без участі у військових союзах, що створює необхідні можливості для розвитку партнерських, взаємовигідних стосунків із іншими державами та міжнародними організаціями за усіма напрямками.

Ми виходимо з розуміння, що більшість сучасних викликів та загроз мають глобальний характер. Їх подолання вимагає об'єднання зусиль країн світу та спільних підходів до забезпечення регіональної та глобальної безпеки. І Україна готова до такої співпраці. Нашим основним пріоритетом сьогодні є підтримка курсу на глобальне ядерне роззброєння, активна участь у створенні загальноєвропейської системи безпеки і пошук шляхів для остаточної демілітаризації Європейського континенту.

Україна буде послідовною у підтримці ідеї створення без'ядерної зони в Центральній-Східноєвропейському регіоні. Для досягнення цієї мети наша держава відкрита для діалогу і співпраці з усіма країнами-партнерами та міжнародними безпековими організаціями. Зокрема, Україна буде продовжувати взаємодію з НАТО, реалізовувати спільні проекти з країнами ОБСЄ, ОДКБ, іншими регіональними безпековими структурами.

Україна була і залишиться контрибутором миру і стабільності в глобальному вимірі. Україна і надалі буде брати активну участь у миротворчій діяльності ООН.

Уже понад рік Україна реалізовує якісно новий зовнішньополітичний курс, в основу якого покладена концепція національного прагматизму. Її базовими елементами стали позаблоковий вибір, ідеологічно нейтральна політика партнерства у відносинах з Росією та країнами СНД, з Європейським Союзом, Сполученими Штатами, Туреччиною, Китаєм, країнами АСЕАН, іншими державами та регіональними об'єднаннями.

Відмовившись від ідеологічних кліше у зовнішній політиці, Україна змогла істотно розширити коло партнерів, розвивати нові вектори дипломатичної активності. Почали налагоджуватись контакти з країнами Центральної та Південно-Східної Азії, Латинської Америки. Відбувся прорив у відносинах із Китайською Народною Республікою.

Фундаментальною складовою концепції національного прагматизму є стратегія європейської інтеграції України.

Сьогодні Україна веде активний переговорний процес щодо угоди про асоціацію. Підписання цієї угоди створить передумови для повноцінної інтеграції України у європейський економічний, соціальний, культурний та правовий простори.

Уже у цьому році ми прагнемо шляхом компромісу усунути розбіжності в позиціях і вийти на остаточне

підписання угоди про асоціацію та створення зони вільної торгівлі.

У 2010 році Україна та ЄС зробили якісний крок уперед у сфері безвізового діалогу. В ході саміту Україна – ЄС було оголошено про надання Україні Плану дій з лібералізації візового режиму. Для подальшого просування до безвізового режиму з ЄС у 2011 році ми маємо виконати ряд технічних завдань. Зокрема, у сферах безпеки документів, міграції, охорони громадського порядку. Переконали, що до кінця року ми це зробимо. Хочу наголосити, що євроінтеграційний курс не перешкоджав і не перешкоджатиме розвитку стратегічного партнерства з Росією.

Для України нормалізація відносин з Росією стала невід'ємною складовою її європейського вибору.

У 2010 році ми виконали важливу частину двостороннього порядку денного: відновили повноцінний діалог, економічне співробітництво і вийшли на нову формулу стратегічного партнерства України та Росії.

Черговим свідченням серйозності наших намірів і закономірним результатом спільної роботи у найближчій перспективі стане підписання Декларації про зміст українсько-російського стратегічного партнерства.

Водночас наша принципова позиція в тому, що двосторонні відносини мають базуватися на взаємній повазі національних інтересів. Саме на цій основі ми сьогодні розглядаємо питання співпраці України з Митним союзом.

Вважаю, що подальший розвиток стосунків з Митним союзом буде спиратись на нову договірну базу щодо угод про вільну торгівлю та можливу пакетну угоду про співпрацю за формулою «3+1». Це дасть нам змогу забезпечити реальний курс на зближення європейського та євро-азійського економічних просторів.

Ми і надалі розвиватимемо відносини стратегічного партнерства зі Сполученими Штатами Америки на основі Хартії 2008 року.

Ми надаємо пріоритетного значення політичному діалогу в безпековій сфері, взаємодії у боротьбі з міжнародним тероризмом і врегулюванні конфліктів. Україна залишатиметься надійним партнером Сполучених Штатів у підтриманні стратегічної стабільності і безпеки. Це наша незмінна позиція.

Шановні співвітчизники!

Наше завдання – витягнути Україну з історичної «ями» перехідного періоду, в яку вона потрапила через постійні кризи, через боротьбу за владу і власність. Гарантувати реалізацію не писаних, але життєво важливих, невід'ємних прав кожного громадянина на вільний розвиток, на успіх, на чесне життя і на звичайне людське щастя жити в справедливому, вільному і відкритому суспільстві.

Забезпечити на практиці справедливість і верховенство права.

Злочин має бути засуджений і покараний – морально, адміністративно і кримінально. Переконали, що вже в цьому році ми змінимо ставлення громадян до права і повернемо людям віру у справедливість закону і незворотність покарання.

Україна має стати країною-сучасником XXI століття, а не периферією і ресурсом для розвитку інших. Утвердитись як сучасна політична нація, що творить історію разом з найбільш амбітними та енергійними суспільствами. Врешті-решт, ми разом забезпечимо поступальний розвиток демократичних інститутів, створимо спільними зусиллями нову Україну.

У цих завданнях – філософія реформ, сенс ідеї модернізації України. Саме в реалізації цих завдань, на моє глибоке переконання, полягає наша спільна національна мета.

Дякую за увагу.

(За матеріалами офіційного інтернет-представництва Президента України).

